

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	507
Land:	Serbien
Kilde:	Landinfo
Titel:	Serbia: Situasjonen for rombefolkningen
Udgivet:	15. november 2013
Optaget på baggrundsmaterialet:	21. februar 2014

Respons

Serbia: Situasjonen for rombefolkningen

- Menneskerettighetssituasjonen
 - o Tilgang til bolig, arbeid, utdanning og helsetjenester
 - o Vold og hatkriminalitet
 - o Holdninger til rom
 - o Særlig utsatte grupper blant rom
- Rettighetsvern
 - o Status som nasjonal minoritet og minoritetsvern
 - o Politi- og rettsvesen
 - o Ulike klageordninger
 - o Assistanse fra NGOer
 - o Rombefolkningens benyttelse av ordningene
 - o Vurdering av minoritetsvern

Innledning

Det finnes omfattende kildelitteratur om situasjonen for rombefolkningen på Vest-Balkan og i Serbia. I denne responsen gir Landinfo en kortfattet fremstilling av tema som i særlig grad synes å ha påvirkning på menneskerettighetssituasjonen til rom i Serbia.

Responsen er i stor grad basert på informasjon fra European Roma Rights Centre (ERRC) og den serbiske NGOen Praxis, eller informasjon fra andre kilder som har blitt samlet inn og gjengitt av ERRC og Praxis. Disse to organisasjonene har i en årrekke arbeidet med å dokumentere forholdene for rombefolkningen i Serbia, og har god førstehåndsinformasjon om de utfordringene mange rom møter i landet.

Rom i Serbia¹

Rombefolkningen i Serbia er ingen ensartet gruppe, men består av grupper med ulik religiøs tilknytning, regional opprinnelse og sosioøkonomisk status. Befolkningen benytter også forskjellige språk (ERRC 2013a, s. 7).

Ifølge folketellingen som ble gjennomført i 2011 (gjengitt av ERRC 2013a, s. 7), oppga ca. 147 000 personer at de var rom. Dette utgjør 2,05 prosent av Serbias befolkning. Det er imidlertid flere som anslår at rombefolkningen er betydelig større, og tall på mellom 250 000 og 500 000 er blitt nevnt. I tillegg anslås at det er bosatt mellom 40 til 50 000 rom fra Kosovo i Serbia,² men at bare omkring halvparten av disse er registrert som såkalte internt fordrevne.

Menneskerettighetssituasjonen for rom

De fleste kilder trekker frem at rom i Serbia er landets mest sårbare minoritet, og at de er utsatt for verbal og fysisk trakassering fra samfunnet for øvrig (ERRC 2013b, s. 3; U.S. Department of State 2013; Belgrade Centre for Human Rights 2013, s. 104).

The position of the Roma national minority in Serbia is still bad. The Roma are often exposed to open, very often encountered and widespread hate speech, and discrimination towards the Roma is manifested the most in the sphere of education, employment, health care and housing (Kommissæren for beskyttelse av likhet 2013a, s. 47).

Tilgang til bolig

Mange rom i Serbia er bosatt i egne bosetninger. Svært mange bor i boliger med meget dårlig standard. Rom-bosetningene i Serbia blir ofte betegnet som slumbebyggelse. De har en uformell karakter, ofte uten tilgang til offentlige tjenester. Det er videre uklarheter knyttet til eiendomsretten til en rekke områder der rom har oppført sine boliger (OSCE & ODIHR 2006).

I en undersøkelse gjennomført av UNDP, Verdensbanken og EU-kommisjonen i 2011 (gjengitt i ERRC 2013a, s. 11), manglet 22 prosent av rom trygg tilgang til rene vannkilder, og 39 prosent hadde ikke tilgang til trygge avløpssystemer. Tilsvarende tall for befolkningen for øvrig var henholdsvis 12 og 16 prosent.

I tillegg til svært dårlig bostandard, er tvangsutkastelse fra boliger i bosetninger et problem som i all hovedsak berører rombefolkningen i Serbia.³ Utkastelser fra bosetninger skjer til tross for at noen av de aktuelle bosetningene har eksistert lenge. Ifølge ERRC (2013a, s. 18) blir ikke utkastelsene fulgt opp med tilbud om alternativt bosted.

I forbindelse med en tvangsutkastelse fra bosetningen Gazela i Beograd i 2009, ga kommunen alternative container-boliger til familier med permanent bostedsregistrering i byen. Beboerne måtte imidlertid akseptere særskilte «husregler». Kommissæren for beskyttelse av likhet avga

¹ Informasjon om ERRC og Praxis kan gjenfinnes på deres hjemmesider: <http://www.errc.org/> og <http://www.praxis.org.rs/index.php/en/>.

² Internt fordrevne rom fra Kosovo består ikke bare av rom, men også av ashkalier og egypter. Samlet blir denne gruppen ofte omtalt som RAE.

³ Det skal siden 2009 ha blitt registrert 18 tvangsutkastelser av over 650 romfamilier som har omfattet i alt 2700 personer (ERRC 2013a, s.18).

Respons Serbia: Situasjonen for rombefolkningen

en uttalelse om at disse husreglene ikke var forholdsmessige, og at hensikten bak reglene kunne ha vært oppnådd med langt mindre restriktive regler.⁴ Det ble videre konkludert med at enkelte av reglene var inspirert av fordommer mot og stereotypier av rombefolkningen, og at andre regler var diskriminerende og brøt med retten til familieliv. Det var NGOen Praxis som bragte saken inn for Kommissæren, og Praxis har opplyst at Kommissærens uttalelse i saken bare delvis er blitt fulgt opp (Praxis 2013, s. 35-42).

Blant rom som ikke var bostedsregistrert i Beograd og som ble kastet ut av bosetninger, måtte flere finne bosted der forholdene ble vurdert som uhygieniske i Niš. De ble ikke tilbudt alternativ bolig i samsvar med internasjonale standarder. Det har vist seg at mange av dem som ble kastet ut av uformelle bosetninger i Beograd og som ble sendt til kommuner i det sørlige Serbia (der de opprinnelig var bostedsregistrert), har kommet tilbake til Beograd for å bosette seg i andre uformelle bosetninger (ERRC 2013b, s. 5).

Praxis (2013, s. 35-42) har kritisert myndighetene for ikke å anvende internasjonalt regelverk på området direkte, og for å ikke vurdere forholdsmessigheten av utkastelsene og de restriktive husreglene.

Tilgang til arbeid

Rombefolkningen i Serbia har meget lav arbeidsdeltakelse, og har ofte arbeid i uformell sektor.

Ifølge tall fra UNHCR fra 2011 (gjengitt i ERRC 2013a, s. 8) hadde 9,8 prosent av rombefolkningen formelt arbeid, i motsetning til 27,1 prosent for befolkningen for øvrig. I offentlig sektor er det meget få – kun 0,04 prosent – ansatte som er rom. Undersøkelser gjennomført av UNDP, Verdensbanken og EU-kommisjonen i 2011 (gjengitt i OSCE & ODIHR 2012, s. 19), viste at arbeidsledigheten blant rom var 49 prosent, sammenlignet med 27 prosent for befolkningen for øvrig.

Det rapporteres om at rom diskrimineres både når det gjelder jobbrekruttering og på arbeidsplassene. Praxis gjennomførte i 2013 en undersøkelse blant 1500 rom i seks byer i Serbia, som viste at flertallet av respondentene ikke hadde en omfatning om hva diskriminering er. Dette indikerer at rom ikke er i stand til å identifisere fenomenet eller å respondere på det. Praxis mener derfor at antallet urapporterte tilfeller av diskriminering på arbeidsplassene er meget høyt, og at rom bærer over med slik diskriminering på grunn av frykt for å miste jobben.

Praxis viser videre til at manglende kunnskap om rettigheter og om begrepet diskriminering, gjør det usannsynlig at jobbkandidater med rombakgrunn vil stille spørsmål ved et avslag på søknad om jobb (Praxis 2013, s. 43-44).

Tilgang til utdanning

Ifølge en undersøkelse gjennomført av UNICEF i 2011 (gjengitt i ERRC 2013a, s. 9), skal prosentandelen rombarn som blir innskrevet i grunnskolens førsteklasse, ha økt med 25 prosent siden 2005. 74 prosent av barna fra rombosetninger er innskrevet i grunnskolen, men

⁴ Denne institusjonen ble opprettet i 2010, se nærmere under punktet *Ulike klageordninger*.

bare 34 prosent av disse barna fullfører grunnskolen, mot 95,2 prosent av befolkningen for øvrig. Kun 19 prosent av barn fra rombosetninger går på videregående skole.

Slik ERRC (2013a, s. 26-27) ser det, danner loven om utdanningssystemet fra 2009 et nødvendig grunnlag for å kunne inkludere rombarn i ordinær utdanning, for skoleinnskriving uten alle påkrevde dokumenter, for innskriving av barn eldre enn ordinær skolealder, for utarbeiding av individuelle undervisningsplaner, og for introdusering av lærerassistenter og programmer for undervisning i serbisk eller språket til den nasjonale minoriteten. Skolene har dog ulik erfaring med implementeringen av denne lovgivningen.

Ifølge en undersøkelse utført av organisasjonen Open Society Institute i 2010 (som vist til i ERRC 2013a, s. 27) var elever med rombakgrunn overrepresentert i spesialklasser både i ordinære skoler og spesialskoler.⁵ Studien viste for øvrig at mange av disse elevene opprinnelig gikk på ordinære skoler, men senere ble flyttet til spesialklasser eller spesialskoler, samt at finansielle støtteordninger til dette kunne være et insentiv for romelevene og deres foreldre til ta imot slik spesialundervisning. Mange opplevde slik undervisning som tryggere, samtidig som den bedret elevens mulighet til å fullføre. ERRC (2013b, s. 4) har opplyst at til tross for den nye lovgivningen og en nedgang i antallet elever med rombakgrunn i spesialundervisning, er rom fortsatt overrepresentert i slik undervisning.

Kommissæren for beskyttelse av likhet skal ha fokusert på denne overrepresentasjonen, og har på bakgrunn av manglende oppfølging av anbefalingene fra skoledirektørers side, bragt sakene inn for rettsapparatet.

Tilgang til helsetjenester

Blant rom over 16 år i Serbia skal 93 prosent, ifølge en UNICEF-undersøkelse fra 2011 (gjengitt av ERRC 2013a, s. 10), være dekket av helseforsikring og således ha tilgang til helsetjenester. Dette er den samme andelen som befolkningen for øvrig.

Lov om helsetjenester og lov om helseforsikring sikrer at også personer uten permanent eller midlertidig bostedsregistrering får tilgang til tjenestene, og i perioden fra 2010 til 2012 fikk altså rom helsekort til tross for manglende bostedsregistrering. Den serbiske NGOen Praxis har imidlertid erfart at rom etter 2012 igjen er blitt avkrevd dokumentasjon på bostedsregistrering for å få helsekort. Helsedepartementet skal ha opplyst at med endringene av loven om permanent og midlertidig bostedsregistrering, som gir mulighet for å registrere fast bosted ved å oppgi adressen til det lokale sosialsenteret, kreves det nå påny fremlagt dokumentasjon på registrert bosted (Praxis 2012, s. 55-56).

Serbias statistiske kontor gjennomførte i perioden fra oktober til november 2010 en undersøkelse blant internt fordrevne i Serbia. Undersøkelsen viste at 2,8 prosent av de internt fordrevne respondentene ikke hadde helsekort. Tilsvarende tall for internt fordrevne rom var 9,3 prosent (UNHCR & Commissariat of Refugees of the Republic of Serbia 2011, s. 29).

⁵ Andelen romelever i spesialskoler var 32 prosent i skoleåret 2008/2009, mens andelen rom i spesialklasser i vanlige skoler var 38 prosent i skoleåret 2007/2008.

Vold og hatkriminalitet

OCSE/ODIHR (2012) utgir årlige rapporter om hatkriminalitet innen OSCEs ansvarsområde. I den seneste årsrapporten for 2011 er det innhentet informasjon fra serbiske myndigheter om en rom-gutt som ble slått og verbalt trakassert av tre unge menn. De tre skal ha blitt identifisert, og saken var etter det opplyste under etterforskning. En serbisk NGO⁶ rapporterte i samme periode om to overfall; et overfall der offeret ble påført meget alvorlige skader, og et overfall mot en romkvinne i en containerbosetning etter at hun var blitt tvangsutkastet av myndighetene. NGOen rapporterte også om tre tilfeller av graffiti, og en brannstifting mot et lokalt senter for rom (OSCE/ODIHR 2012, s. 60).

ERRC (2013a, s. 23) har fremhevet at vold mot rom er et problem over hele Serbia. Overfall har forekommet både i private og offentlige sammenhenger, begått av enkeltpersoner og av grupper, av privatpersoner og av polititjenestemenn. Både kvinner, barn og menn har blitt ofre for slik vold. ERRC har siden 2008 rapportert videre om 24 tilfeller av vold mot rom som er blitt omhandlet i media og i ulike NGO-rapporter. I ett tilfelle fra oktober 2012 døde en 17 år gammel gutt som følge av den volden han ble utsatt for.⁷

Hatkriminalitet mot rom er ifølge ERRC (2013a, s.23-24) utbredt på samme måte som vold mot rom. EU-kommisjonen (2013, s. 45) viser til at rom, kvinner, personer med funksjonshemninger, seksuelle minoriteter samt menneskerettighetsaktivister er mest utsatt for diskriminering, og ofte ofre for hatutsagn og trusler.

Holdninger til rom

Rombefolkningen møtes generelt med kritiske eller nedlatende holdninger i det serbiske samfunnet. Ifølge en undersøkelse gjengitt av Open Society (2005, s. 10-12), var eldre serbiske respondenter mindre tolerant innstilte overfor rom enn yngre. Holdningene blant de eldre kunne være åpent rasistiske. Eldre respondenter ga også i større grad uttrykk for at rom selv var ansvarlig for sine problemer. Yngre og personer med høyere utdanning beskrev snarere at rom var fanget i en ond sirkel.

Praxis har blant annet vist at holdningene til personer som arbeider ved lokale sosialkontor, har gjort at rom ikke har fått relevant informasjon om hva slags dokumentasjon (evt. bevis) som kreves fremlagt for å få tilgang til sosiale rettigheter (Praxis 2013, s. 45). Landinfo vil anta at slike holdninger ikke bare finnes hos ansatte på lokale sosialkontor, men også blant mange offentlig ansatte for øvrig.

Særlig utsatte grupper blant rom

Som vi nevnte innledningsvis er rom i Serbia ingen ensartet gruppe. Landinfo vil i denne sammenheng trekke frem at det blant rom vil være grupper som er særlig utsatt. Ifølge Ombudsmannen i Serbia (2013, s. 80) var hovedandelen av de arbeidsledige i 2012 kvinner med funksjonshemninger, eldre kvinner, romkvinner, yngre kvinner, gravide kvinner og kvinner med barn. Ombudsmannen påpekte for øvrig at det fortsatt fant sted tvangsekteskap

⁶ Innrapporteringen er levert av Serbia's Coalition Against Discrimination. NGOen ble opprettet i 2005 og består av flere andre NGOer.

⁷ Eksempler på slike saker kan gjenfinnes i ERRC 2013a, s. 24-26 og ERRC 2013b, s. 6.

blant rombefolkningen kombinert med menneskehandel. Romkvinner vil slik Landinfo ser det, ofte være ofre for dobbeltdiskriminering.

Rettighetsvern

Status som nasjonal minoritet og minoritetsvern

Serbia har ratifisert sentrale internasjonale og europeiske konvensjoner, herunder den europeiske konvensjonen for beskyttelse av nasjonale minoriteter.

Serbias grunnlov garanterer nasjonale og etniske minoriteter en viss grad av autonomi i spørsmål knyttet til kultur, utdanning, media og offisiell bruk av språk. Grunnloven garanterer videre ikke-diskriminering, har forbud mot tvangsassimilering og rett til representasjon i offentlig styre (ERRC 2013a, s. 13). Rombefolkningen i Serbia har fra 2002 hatt status som nasjonal minoritet (ERRC 2002). Denne statusen følger av lov om beskyttelse av rettighetene til nasjonale minoriteter. Det er også vedtatt en lov om råd for de nasjonale minoritetene i Serbia (ERRC 2013a, s. 13). I medhold av denne loven ble det etablert et nasjonalt råd for rom-minoriteten i 2010. Det nasjonale rådet for rombefolkningen har videre opprettet egne komiteer for utdanning, offisiell språkbruk, kultur og media, og regionale kontorer utover i Serbia (ERRC 2013a, s. 16)

Serbia vedtok i 2009 en anti-diskrimineringslov som trådte i kraft 1. januar 2010. Samme år ble det etablert en egen kommissær for beskyttelse av likhet (ERRC 2013a, s. 13). EU-kommisjonen (2013, s. 45) mener at Serbias anti-diskrimineringslovgivning ikke fullt ut er i samsvar med EU-lovgivningen på feltet. Regjeringen i Serbia vedtok i 2009 en strategi for forbedring av statusen til rom og en treårig nasjonal tiltaksplan for implementering av denne strategien.⁸ Ett av tiltakene som regnes å ha positiv betydning for rombefolkningen, er muligheten til å anvende adressen til sossialsenteret for å registrere bosted (fra november 2012) i medhold av lov om permanent og midlertidig bosetning. Videre skal en lov vedtatt i august 2012 gjøre det mulig, gjennom domstolsbehandling, å registrere personer som ikke tidligere har vært fødselsregistrert (ERRC 2013a, s. 14-15).⁹

I desember 2012 ble det vedtatt visse endringer i straffeloven for å bedre beskyttelsen mot diskriminering. I straffelovens artikkel 54a heter det at dersom den straffbare handlingen er begått ut fra hat bl.a. mot nasjonal eller etnisk opprinnelse, skal dette forholdet være skjerpende for straffeutmålingen (Praxis 2013, s. 12).

Det ble også vedtatt en strategi for å bekjempe og beskytte mot diskriminering i juni 2013. Strategien har ifølge Praxis (2013, s. 12) særlig fokus på tiltak overfor rom, og er viktig for å fremme toleranse og støtte implementeringen av anti-diskrimineringslovgivningen samt for å styrke og forbedre kontrollmekanismer. Ifølge opplysninger fra Praxis er det imidlertid ikke vedtatt en egen tiltaksplan for implementeringen av strategien.

⁸ Ny tiltaksplan frem til og med 2015 ble vedtatt i juni 2013.

⁹ Manglende fødselsregistrering er særlig en utfordring blant rom.

For å fremme og styrke arbeidet med menneskerettighetene har regjeringens kontor for minoritets- og menneskerettigheter drevet opplæring av dommere, anklagere og polititjenestemenn (EU-kommisjonen 2013, s. 43).¹⁰

Behandling av lovbrudd mot rom av politi- og rettsvesen

Serbia har omkring 43 000 polititjenestemenn som er underlagt Innenriksdepartementet. De fleste ansatte er etniske serbere. Det er en utbredt oppfatning blant befolkningen om at politiet er korrupt og ikke blir stilt til ansvar for eventuelle ulovlige handlinger (U.S. Departement of State 2013).

Til tross for bedre prosessadministrasjon i domstolene, er det fortsatt store restanser som gjør at det kan ta lang tid å få behandlet en sak for domstolene i Serbia (U.S. Department of State 2013). Det er også en utbredt oppfatning i befolkningen at domstolene er korrupte (UNODC 2011, s. 37).

Det foreligger informasjon som tilsier at tilfeller av voldskriminalitet mot rom oppdages, rettsforfølges og straffes. ERRC har som tidligere nevnt, rapportert om vold- og hatkriminalitetssaker. I en av sakene organisasjonen har omtalt, har politiet åpnet etterforskning for å identifisere tre gjerningsmenn som overfalt en gruppe av unge rom-menn i mai 2013. I den nevnte saken hvor en ung rom-gutt døde som en følge av skadene han ble påført av en gruppe menn, avventes dom fra en høyere rettsinstans i Novi Sad (ERRC 2003b, s. 6). ERRC har også fremlagt informasjon om en sak der påtalemyndigheten ikke ville ta ut tiltale grunnet manglende bevis mot polititjenestemenn som skulle ha banket opp en rom-gutt på et marked. Denne beslutningen ble imidlertid anket, og avgjørelse i saken ventes (ERRC 2013a, s. 25). I en annen overfallssak mot en rom fra januar 2013 opplyses det derimot at ingen er arrestert (ERRC 2013b, s. 6). Ifølge Kommissæren for beskyttelse av likhet (gjengitt i ERRC 2013a, s. 24) forekommer det ofte at etnisk motiverte angrep mot rom ikke blir etterforsket og strafferettslig fulgt opp på en tilfredsstillende måte.

Rom er ifølge flere rapporter ofre for politivold og brutalitet (ERRC 2013b; U.S. Department of State 2013). ERRC (2013b, s. 6) har for eksempel omtalt et tilfelle av politivold mot tre rom-menn på en politistasjon i en landsby i Vojvodina i november 2012. Det har for øvrig vært sammenstøt mellom politi og beboere i forbindelse med tvangsutkastelser av rom fra en bosetning i Beograd (Belgrade Centre for Human Rights 2013, s. 37). Det er Landinfos vurdering at politivold og brutalitet mot rom i Serbia ikke kan karakteriseres som omfattende eller systematisk.

En sivilsak mot diskriminering kan bli initiert ikke bare av den personen som er blitt utsatt for diskrimineringen, men også av en organisasjon som arbeider med beskyttelse av menneskerettighetene, av en frivillig eller av Kommissæren for beskyttelse av likhet (2013b, s. 221).

Ulike klageordninger

I Serbia finnes det to primære klageordninger. Det er etablert ombudsmannsordninger både på lokalt og nasjonalt plan i Serbia.¹¹ Den nasjonale ombudsmannsordningen ble etablert i 2007.

¹⁰ Serbia har tidligere hatt et eget departement for minoritets- og menneskerettigheter.

Ombudsmannen skal føre kontroll med forvaltningen og følge opp borgernes rettigheter (OSCE 2011). Institusjonen har etablert ordninger som gjør at den kan ta imot klager ute i rom-bosetningene, og også sørget for å bedre informasjonsspredningen om hvordan Ombudsmannen kan assistere rom. Som en følge av dette fikk Ombudsmannen i 2011 hele 184 klager fra rom (Ombudsmannen i Serbia 2012, s. 64).

En annen klageordning ivaretas ved Kommissæren for beskyttelse av likhet, som ble opprettet i 2010.¹² Organet skal gi uavhengige rettslige råd til ofre for diskriminering, avgi uttalelser og anbefalinger i diskrimineringssaker, ta ut stevninger mot den/de som diskriminerer, initiere megling mellom partene samt initiere lovgivning (Equinet 2011). I 2012 mottok Kommissæren for beskyttelse av likhet 465 klager fra borgere i Serbia. Organet ga 56 uttalelser og 117 anbefalinger (EU-kommisjonen 2013, s. 46). Ifølge Kommissærens siste årsrapport (2013a, s. 56-57) var 17,2 prosent av klagene begrunnet i diskriminering på etnisk grunnlag, og av disse var det største antallet knyttet til rombefolkningen. Organets uttalelser og anbefalinger er ifølge (Praxis 2013, s. 48) nesten alltid detaljert begrunnet, og er således verdifulle bidrag til praktiseringen av anti-diskrimineringslovgivningen. Det er selve implementeringen som er utfordrende, da ansvarlige personer sjelden er villige til å etterkomme anbefalingene. EU-kommisjonen (2013, s. 45) mener for øvrig at Kommissærens utfordringer er knyttet til kapasitet, da institusjonen har mottatt et økende antall klager.

Assistanse fra NGOer

Det finnes en rekke NGOer som arbeider med å bedre situasjonen for rom i Serbia, og flere lokale NGOer yter rombefolkningen bistand på ulike områder. Av disse vil Landinfo blant annet vise til Minority Rights Center, som har tilbud om rettshjelp til rom (Minority Rights Centre u.å.). Dette vil for eksempel kunne gjelde romfamilier som er blitt hjemløse etter at boligene deres er blitt revet, eller etter at de har blitt kastet ut av boligene. Praxis bistår også med rettshjelp, for eksempel med fremskaffelse av dokumenter som fødselsattester m.v. Organisasjonen har også bragt saker inn for Kommissæren for beskyttelse av likhet (Praxis 2013). Det eksisterer videre en telefonhjelpelinje på romanes for romkvinner og -barn som har vært ofre for vold, som ble opprettet i 2005 (OSCE & ODIHR 2013, s. 35). ERRC vil i tillegg kunne støtte lokale rettsprosesser og eventuelt bidra med å bringe saker inn for den europeiske menneskerettsdomstolen (ERRC u.å.).

Rombefolkningens benyttelse av ordningene

Bevisstheten blant rom i Serbia om relevant anti-diskrimineringslovgivning og om kompetansen til Kommissæren for beskyttelse av likhet, er ifølge ERRC (2013b, s. 3) meget lav. Mindre enn åtte prosent av klagene til Kommissæren i 2011 og 2012 var fra rom, og minst en tredjedel av disse klagene ble enten avvist eller trukket. I de sakene som ble fulgt opp av Kommissæren, hadde ulike NGOer innlevert klagene på vegne av rom.

Det er ifølge Praxis (2013, s. 49) nødvendig å oppmuntre ofre for diskriminering til å initiere klageprosedyrer. Men organisasjonen påpeker samtidig at dette er vanskelig da rom generelt er skeptiske til å bringe saker inn for domstolene i frykt for egen posisjon. Praxis mener også

¹¹ Hjemmesiden til den nasjonale ombudsmannen kan gjenfinnes her: <http://www.ombudsman.rs/index.php/lang-sr/izvestaji/godisnji-izvestaji>.

¹² Hjemmesiden til Kommissæren kan finnes her: <http://www.ravnopravnost.gov.rs/>.

Respons Serbia: Situasjonen for rombefolkningen

at mange rom har oppfatninger om at en rettsprosess i seg selv ikke er en god måte å løse problemer på.

Vurdering av minoritetsvern

Etter Landinfos vurdering er det rettslige minoritetsvernet i Serbia, slik EU-kommisjonen har trukket frem (2013, s. 11 og 47), i all hovedsak i samsvar med internasjonale standarder. Det er videre vår oppfatning at dette regelverket i stor grad blir fulgt opp. Det er for eksempel svært positivt at det er vedtatt en ny prosedyre for å sikre at såkalte rettslig usynlige personer kan bli registrert.

Samtidig er det imidlertid slik at fattigdom og dårlige leveforhold i mange tilfeller gir rom dårlige forutsetninger for å utøve sine minoritetsrettigheter.

I tillegg vil Landinfo slutte seg til vurderingen Praxis (2013, s. 50) har gjort: For at rom skal kunne få en likeverdig utøvelse av alle sine rettigheter er det viktig å endre bevisstheten om og holdningene til rom hos majoritetsbefolkningen.

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om. Landinfos responser og temanotater er basert på opplysninger fra både åpne og anonyme kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder.

En respons er et svar på konkrete spørsmål som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo. Responser er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema, og kildegrunnlaget er ikke alltid like bredt som i våre temanotater. Responser er utarbeidet innenfor korte frister og inneholder gjerne lite bakgrunnsinformasjon.

Opplysningene som blir lagt fram i responsene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

Referanser

Skriftlige kilder

- Belgrade Centre for Human Rights (2013). *Human Rights in Serbia 2012*. Beograd: Belgrade Centre for Human Rights. Tilgjengelig fra http://www.english.bgcentar.org.rs/images/stories/Datoteke/Human_Rights_in_Serbia_2012.pdf [lastet ned 8. november]
- EU-kommisjonen (2013, 16. oktober). *Serbia 2013 Progress Report*. Brussel: EU-kommisjonen. Tilgjengelig fra http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2013/package/brochures/serbia_2013.pdf [lastet ned 23. oktober 2013]
- Equinet, dvs. European Network of equality bodies (2011, 1. september). *The Serbian Commission for the Protection of Equality in the Spotlight*. Brussel: Equinet. Tilgjengelig fra <http://www.equineteurope.org/The-Serbian-Commission-for-the> [lastet ned 1. november 2013]
- ERRC, dvs. European Roma Rights Centre (2002, 7. mai). *Roma secure National Minority Status in Serbia and Montenegro*. Budapest: ERRC. Tilgjengelig fra <http://www.errc.org/article/roma-secure-national-minority-status-in-serbia-and-montenegro/760> [lastet ned 23. oktober 2013]

Respons Serbia: Situasjonen for rombefolkningen

- ERRC (2013a, 17. juli). *Serbia: Country Profile 2011-2012*. Budapest: ERRC. Tilgjengelig fra <http://www.errc.org/cms/upload/file/serbia-country-profile-2011-2012.pdf> [lastet ned 23. oktober 2013]
- ERRC (2013b, 22. mai). *Written Comments*. Budapest: ERRC. Tilgjengelig fra <http://www.errc.org/cms/upload/file/ec-progress-report-serbia-2013.pdf> [lastet ned 30. oktober 2013]
- ERRC (u.å.). *Who we are*. Budapest: ERRC. Tilgjengelig fra <http://www.errc.org/about-us-overview> [lastet ned 8. november 2013]
- Kommissæren for beskyttelse av likhet (2013a). *Annual Report 2012*. Beograd: Commissioner for Protection of Equality. Tilgjengelig fra http://www.ravnopravnost.gov.rs/downloads/files/cpe_annual_report_2012.pdf [lastet ned 4. november 2013]
- Kommissæren for beskyttelse av likhet (2013b). *Court Civil Protection from Discrimination*. Beograd: Commissioner for Protection of Equality. Tilgjengelig fra http://www.ravnopravnost.gov.rs/downloads/files/court_cpfd_za_web.pdf [lastet ned 4. november 2013]
- Minority Rights Centre (u.å.). *Background on Minority Rights Centre*. Beograd: Minority Rights Centre. Tilgjengelig fra http://mrc.org.rs/starisajt/index_e.php?sta=onama&jezik=en [lastet ned 8. november 2013]
- Ombudsmannen i Serbia (2013). *2012 Annual report*. Beograd: Protector of Citizen. Tilgjengelig fra <http://www.ombudsman.rs/attachments/Annual%20Report%202012.pdf> [lastet ned 1. november 2013]
- Open Society Foundation (2005). *Current Attitudes Toward the Roma in Central Europe*. New York: Open Society Foundation. Tilgjengelig fra <http://www.opensocietyfoundations.org/reports/current-attitudes-toward-roma-central-europe> [lastet ned 1. november 2013]
- OSCE, dvs. Organization for Security and Co-operation in Europe (2011, september). *Ombudsperson Institutions in Serbia*. Beograd: OSCE Mission to Serbia. Tilgjengelig fra <http://www.osce.org/serbia/82762> [lastet ned 1. november 2013]
- OSCE & ODIHR (2006). *Roma housing and settlements in South-east Europe*. Warsawa: OSCE/ODIHR. Tilgjengelig fra <http://www.osce.org/odihr/23336> [lastet ned 8. november 2013]
- OSCE & ODIHR, dvs. Office for Democratic Institutions and Human Rights (2012, november). *Hate Crime in the OSCE Region. Incidents and Responses. Annual Report for 2011*. Warsawa: OSCE/ODIHR. Tilgjengelig fra <http://tandis.odihr.pl/hcr2011/> [lastet ned 8. november 2013].
- OSCE & ODIHR (2013, mai). *Regional Report on Anti-discrimination and Participation of Roma in Local Decision-Making*. Warsawa: OSCE/ODIHR. Tilgjengelig fra <http://www.osce.org/odihr/102083> [lastet ned 1. november 2013]
- Praxis (2012, 15. desember). *No residence, no rights*. Beograd: Praxis. Tilgjengelig fra http://www.praxis.org.rs/images/praxis_downloads/No_residence_no_rights.pdf [lastet ned 23. oktober 2013]
- Praxis (2013, september). *Protecting Roma against Discrimination*. Beograd: Praxis. Tilgjengelig fra http://www.praxis.org.rs/images/praxis_downloads/Protecting_Roma_Against_Discrimination.pdf [lastet ned 24. oktober 2013]
- UNHCR & Commissariat for Refugees of the Republic of Serbia (2011, februar). *Assessment of the needs for internally displaced persons in Serbia*. Beograd: UNHCR & Commissariat for Refugees of the Republic of Serbia. Tilgjengelig fra http://www.unhcr.rs/media/IDP_Needs_AssessmentENGLISH.pdf [lastet ned 23. oktober 2013]
- UNODC, dvs. United Nations Office on Drugs and Crime (2011). *Corruption in Serbia*. Wien: UNODC. Tilgjengelig fra http://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/statistics/corruption/Serbia_corruption_report_web.pdf [lastet ned 8. november 2013]

Respons Serbia: Situasjonen for rombefolkningen

- U.S. Department of State (2013, 19. April). *2012 Human Rights Reports: Serbia*. Washington D.C.: U.S. Department of State. Tilgjengelig fra <http://www.state.gov/j/drl/rls/hrrpt/humanrightsreport/#wrapper> [lastet ned 1. november 2013]

© Landinfo 2013

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.